

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาพระอภิธรรม ภาควิชาพระพุทธศาสนา
คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ชื่อหลักสูตร

- ๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระอภิธรรม
๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts Programme
in Abhidhamma Studies

๒. ชื่อปริญญา

- ๒.๑ ชื่อเต็มภาษาไทย : พุทธศาสตรบัณฑิต (พระอภิธรรม)
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts (Abhidhamma Studies)
๒.๒ ชื่อย่อภาษาไทย : พธ.บ. (พระอภิธรรม)
ชื่อย่อภาษาอังกฤษ : B.A. (Abhidhamma Studies)

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๔.๑ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความชำนาญในพระอภิธรรมและสามารถประยุกต์พระ
อภิธรรม ในการพัฒนาชีวิตและสังคม
๔.๒ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถสอนพระอภิธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔.๓ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถใช้ความรู้พระอภิธรรมในการศึกษาค้นคว้าและเผยแผ่
พระพุทธศาสนา

๕. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างที่ ๑ วิชาเอก - โท

๑. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๐	หน่วยกิต
๒. หมวดวิชาเฉพาะ	๑๐๔	หน่วยกิต
๒.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา	๓๐	หน่วยกิต
๒.๒ วิชาเฉพาะด้าน	๗๔	หน่วยกิต
๒.๒.๑ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์	๑๐	หน่วยกิต
๒.๒.๒ วิชาเอก	๔๖	หน่วยกิต
๒.๒.๓ วิชาโท	๑๘	หน่วยกิต
๓. หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต

รวม	๑๔๐	หน่วยกิต
โครงสร้างที่ ๒ วิชาเอกเดี่ยว		
๑. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๐	หน่วยกิต
๒. หมวดวิชาเฉพาะ	๑๐๔	หน่วยกิต
๒.๑ วิชาแกนพระพุทธศาสนา	๓๐	หน่วยกิต
๒.๒ วิชาเฉพาะด้าน	๗๔	หน่วยกิต
๒.๒.๑ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์	๑๐	หน่วยกิต
๒.๒.๒ วิชาเฉพาะสาขา	๖๔	หน่วยกิต
๓. หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต
รวม	๑๔๐	หน่วยกิต

๖. รายวิชา

๖.๑ โครงสร้างที่ ๑ วิชาเอก-โท

๖.๑.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์

๖.๑.๒ หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๔ หน่วยกิต

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดในวิชาแกนพระพุทธศาสนา ในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์

๒) วิชาเฉพาะด้าน ๗๔ หน่วยกิต

ก. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๐๑ พระอภิธรรมกับวิทยาศาสตร์ ๒(๒-๐-๔)

๑๐๒ ๓๐๒ พระอภิธรรมในชีวิตประจำวัน ๒(๒-๐-๔)

๑๐๒ ๔๐๓ พระอภิธรรมกับนิเวศวิทยา ๒(๒-๐-๔)

๑๐๒ ๔๐๔ ธรรมนิเทศแนวพระอภิธรรม ๒(๒-๐-๔)

๑๐๒ ๔๐๕ จิตวิทยาในพระอภิธรรม ๒(๒-๐-๔)

ข. วิชาเอก ๔๖ หน่วยกิต

(๑) วิชาบังคับ ๓๖ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๐๖ อภิธรรมัตถสังคหะ ๓(๓-๐-๖)

๑๐๒ ๓๐๗ ธรรมสังคณี ๓(๓-๐-๖)

๑๐๒ ๓๐๘ วิภังค์ ๓(๓-๐-๖)

๑๐๒ ๓๐๙	ธาทูกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๐	ปุคคลบัญญัติ	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๑	กถาวัตถุ	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๒	ยมก	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๓	ปฏฐาน	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๔	อัฐสาลินีอัฐสุกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๕	ปัญญาปกรณ์อัฐสุกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๖	ศึกษาอิสระทางพระอภิธรรม	๓(๐-๖-๖)
๑๐๒ ๔๑๗	สัมมนาพระอภิธรรม	๓(๓-๐-๖)

(๒) วิชาเลือก ๑๐ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๑๘	ระเบียบวิธีวิจัยทางพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๑๙	พุทธตรรกศาสตร์	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๐	พุทธญาณวิทยา	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๑	พุทธอภิปรัชญา	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๒	อภิธรรมัตถวิทยาวิภาษิก	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๓	พระอภิธรรมกับสังคมศาสตร์	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๔	พระอภิธรรมในวรรณคดีบาลี	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๕	อภิธรรมมาวตาร	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๖	พระอภิธรรมในพระสุตตันตปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๗	พระอภิธรรมในมหายาน	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๘	จริยศาสตร์แนวพุทธ	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๙	อัฐสุกถาพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๐	กัมมัญฐานในพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)

ค. วิชาโท ๑๘ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาพระอภิธรรม วิชาเอก - โท ต้องศึกษาวิชาโท ภาษาบาลี ในสาขาวิชาภาษาบาลี คณะพุทธศาสตร์หรือวิชาโทสาขาวิชาอื่นสาขาหนึ่งที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖.๑.๓ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาพระอภิธรรม ต้องเลือกศึกษารายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖.๒ โครงสร้างที่ ๒ วิชาเอกเดียว

๖.๒.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดตามโครงสร้างที่ ๑ วิชาเอก - โท

๖.๒.๒ หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๔ หน่วยกิต

๑) วิชาแกนพระพุทธศาสนา ๓๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดตามโครงสร้างที่ ๑ วิชาเอก - โท

๒) วิชาเฉพาะด้าน ๗๔ หน่วยกิต

ก. วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

ดูรายละเอียดตามโครงสร้างที่ ๑ วิชาเอก - โท

ข. วิชาเฉพาะสาขา ๖๔ หน่วยกิต

(๑) วิชาบังคับ ๓๖ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๐๖	อภิธรรมัตถสังคหะ	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๐๗	ธัมมสังคณี	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๐๘	วิภังค์	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๐๙	ธาทูกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๐	ปุคคลบัญญัติ	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๑	กถาวัตถุ	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๓๑๒	ยมก	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๓	ปฎฐาน	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๔	อัฐุสสาลินีอัฐุสูกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๕	ปัญจปกรณัฐุสูกถา	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๑๖	ศึกษาอิสระทางพระอภิธรรม	๓(๐-๖-๖)
๑๐๒ ๔๑๗	สัมมนาพระอภิธรรม	๓(๓-๐-๖)

(๒) วิชาเลือก ๒๘ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๑๘	ระเบียบวิธีวิจัยทางพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๑๙	พุทธตรรกศาสตร์	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๐	พุทธญาณวิทยา	๒(๒-๐-๔)

๑๐๒ ๓๒๑ พุทธอภิปรัชญา	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๒ อภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกา	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๓ พระอภิธรรมกับสังคมศาสตร์	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๓๒๔ พระอภิธรรมในวรรณคดีบาลี	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๕ อภิธัมมมาวตาร	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๖ พระอภิธรรมในพระสูตรตันตปิฎก	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๗ พระอภิธรรมในมหายาน	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๘ จริยศาสตร์แนวพุทธ	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๒๙ อัญญสูทตาพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๐ กัมมัฏฐานในพระอภิธรรม	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๑ จิตตสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๒ เจตสิกสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๓ ปกิณณกสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๔ วิถีสังคหวิภาค	๓(๓-๐-๖)
๑๐๒ ๔๓๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๖ รูปสังคหวิภาคและนิพพาน	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๗ สมุจจยสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)
๑๐๒ ๔๓๘ ปัจจยสังคหวิภาค	๒(๒-๐-๔)

๖.๒.๓ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตสาขาวิชาพระอภิธรรม วิชาเอกเดียว ต้องเลือกศึกษารายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

๗. คำอธิบายรายวิชา

๗.๑ วิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ ๑๐ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๐๑ พระอภิธรรมกับวิทยาศาสตร์ ๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma and Science)

ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการแสวงหาความจริงในพระอภิธรรมกับวิทยาศาสตร์ โลกทัศน์ ในพระอภิธรรมกับวิทยาศาสตร์ ทัศนะของนักวิทยาศาสตร์ที่มีต่อพระอภิธรรม

๑๐๒ ๓๐๒ พระอภิธรรมในชีวิตประจำวัน ๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma in Daily Life)

ศึกษาสารัตถะที่สำคัญในพระอภิธรรมเพื่อนำมาอธิบายเหตุการณ์ในสังคม และการนำหลักพระอภิธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๐๒ ๔๐๓ พระอภิธรรมกับนิเวศวิทยา ๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma and Ecology)

ศึกษาหลักคำสอนในพระอภิธรรมปิฎก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับนิเวศวิทยา เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

๑๐๒ ๔๐๔ ธรรมนิเทศแนวพระอภิธรรม ๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma Dhamma Communication)

ศึกษารูปแบบการสื่อสารธรรมตามหลักพระอภิธรรม การรู้จักวิเคราะห์ธรรม การให้ความหมายของคำต่าง ๆ แนวการถามตอบธรรม การรู้จักแยกแยะปัจจัยเพื่อให้เหตุผล การนำหลักจิตวิทยาในพระอภิธรรมมาใช้ในการสอนธรรมให้ถูกต้องกับจิตนิสัย

๑๐๒ ๔๐๕ จิตวิทยาในพระอภิธรรม ๒(๒-๐-๔)

(Psychology in Abhidhamma)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมาของสำนักทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาคนสำคัญ ความแตกต่างระหว่างจิตวิทยาตะวันออกและตะวันตก และหลักการสำคัญของจิตวิทยา เช่น พฤติกรรม แรงจูงใจ บุคลิกภาพ การรับรู้ การปรับตัว สุขภาพจิตที่ดี

๗.๒ วิชาเอก ๔๖ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ ๓๖ หน่วยกิต

๑๐๒ ๓๐๖ อภิธัมมัตถสังคหะ

๓(๓-๐-๖)

(Abhidhammattha Sangaha)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระอภิธัมมัตถสังคหะ เนื้อหาสาระของพระอภิธัมมัตถสังคหะทั้ง ๙ ปริเฉท พระอภิธัมมัตถสังคหะกับพระไตรปิฎก พระอภิธัมมัตถสังคหะกับคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง

๑๐๒ ๓๐๗ ธัมมสังคณี

๓(๓-๐-๖)

(Dhammasangani)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์ธัมมสังคณี โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๓๐๘ วิภังค์

๓(๓-๐-๖)

(Vibhanga)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์วิภังค์ โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๓๐๙ ธาตุกถา

๓(๓-๐-๖)

(Dhatukatha)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์ธาตุกถา โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๓๑๐ ปุคคัลบัญญัติ

๓(๓-๐-๖)

(Puggalapannatti)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์ปุคคัลบัญญัติ โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๓๑๑ กถาวัตถุ

๓(๓-๐-๖)

(Kathavatthu)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง เนื้อหา สาระของคัมภีร์กถาวัตถุ โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๓๑๒ ยมก

๓(๓-๐-๖)

(Yamaka)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมายโครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์ยมก โดยอาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๔๑๓ **ปฏฐาน** ๓(๓-๐-๖)
(Patthana)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมายโครงสร้าง เนื้อหาสาระของคัมภีร์ปฏฐาน โดยอาศัยอรรถกถา และฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๔๑๔ **อัฐฐสาลินีอัฐฐกถา** ๓(๓-๐-๖)
(Atthasalini Atthakatha)

ศึกษาประวัติความเป็นมาโครงสร้าง แนวการอธิบาย ข้อมูลที่นำมาเป็นแนวในการอธิบาย เนื้อหาที่ปรากฏในอรรถกถาอื่นๆ โดยเชื่อมโยงกับคัมภีร์อภิธรรมปิฎกธัมมสังคณี และ มุล-อนฎีกาของอัฐฐสาลินี

๑๐๒ ๔๑๕ **ปัญจปรกณัฐฐกถา** ๓(๓-๐-๖)
(Panchapakaranatthakatha)

ศึกษาความสำคัญและความเป็นมาสารัตถะของคัมภีร์ปัญจปรกณัฐฐกถา คือ ธาตุกถา ปุคคัลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏฐาน โดยวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ใช้ วิธีการอธิบาย หลักธรรมในแต่ละคัมภีร์

๑๐๒ ๔๑๖ **ศึกษาอิสระทางพระอภิธรรม** ๓(๐-๖-๖)
(Independent Study on Abhidhamma)

ศึกษาค้นคว้าวิจัยภาคสนามทางพระอภิธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในกิจการทางพระพุทธศาสนาโดยความเห็นชอบและควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

๑๐๒ ๔๑๗ **สัมมนาพระอภิธรรม** ๓(๓-๐-๖)
(Seminar on Abhidhamma)

สัมมนาปัญหาพระอภิธรรมในประเด็นต่าง ๆ เสนอรายงานการค้นคว้าและรายงานประกอบการสัมมนา

ข. วิชาเลือก

๑๐๒ ๓๑๘ **ระเบียบวิธีวิจัยทางพระอภิธรรม** ๒(๒-๐-๔)
(Research Methodology in Abhidhamma)

ศึกษาวิธีการวิจัยที่ใช้ในระบบการศึกษาพระอภิธรรม หลักการในการเสนอแนวความคิดที่ปรากฏในพระอภิธรรม วิธีการวิจัยในระบบการศึกษาพระอภิธรรมกับวิธีการวิจัยสมัยใหม่

๑๐๒ ๓๑๙ **พุทธตรรกศาสตร์** ๒(๒-๐-๔)
(Buddhist Logic)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมาของพุทธตรรกศาสตร์ แนวคิดเรื่องตรรกศาสตร์ที่ก่อตัวในพระสูตร พระอภิธรรม และมีลึทธิปัญหา ลักษณะและเนื้อหาสำคัญของตรรกศาสตร์ของ

สำนักมาชยามิกะ การพิสูจน์ความสมเหตุสมผลตามนัยของพระอภิธรรมเปรียบเทียบกับพุทธ-
ตรรกศาสตร์กับแนวตรรกศาสตร์ตะวันตก

๑๐๒ ๓๒๐ พุทธญาณวิทยา ๒(๒-๐-๔)
(Buddhist Epistemology)

ศึกษาความหมาย ขอบเขต บ่อเกิด และประเภทของความรู้ตามหลักพุทธญาณวิทยา
เปรียบเทียบกับพุทธญาณวิทยากับญาณวิทยาของนักปรัชญาตะวันตก เช่น จอห์น ล็อก และอิมมานู
เอล คานต์

๑๐๒ ๓๒๑ พุทธอภิปรัชญา ๒(๒-๐-๔)
(Buddhist Metaphysics)

ศึกษาหลักอภิปรัชญาของพระพุทธศาสนา เช่น ความเป็นอนัตตา ชาติและปัจจุ-สมุ
บาท วิเคราะห์หลักการทางอภิปรัชญาของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระอภิธรรม

๑๐๒ ๓๒๒ อภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกา ๒(๒-๐-๔)
(Abhidhammatthavibhavitika)

ศึกษาประวัติ โครงสร้าง เนื้อหา และวิเคราะห์สาระสำคัญ

๑๐๒ ๓๒๓ พระอภิธรรมกับสังคมศาสตร์ ๒(๒-๐-๔)
(Abhidhamma and Social Science)

ศึกษาเปรียบเทียบพระอภิธรรมกับศาสตร์ตะวันตก เปรียบเทียบระเบียบวิธีการหาความ
จริงเกี่ยวกับสังคมตามหลักอภิธรรมและสังคมศาสตร์ตะวันตก

๑๐๒ ๓๒๔ พระอภิธรรมในวรรณคดีบาลี ๒(๒-๐-๔)
(Abhidhamma in Pali Literature)

ศึกษาประวัติ พัฒนาการ และเนื้อหาสำคัญของพระอภิธรรมในวรรณคดีบาลี โดยอาศัย
พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาประกอบ

๑๐๒ ๔๒๕ อภิธัมมมาวตาร ๒(๒-๐-๔)
(Abhidhammavataara)

ศึกษาประวัติ พัฒนาการ และเนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อภิธัมมมาวตารและวิธีการ
อธิบายพระอภิธรรมของพระพุทธานุเถระ ทั้ง ๒๔ ปริเฉท ในด้านต่าง ๆ

๑๐๒ ๔๒๖ พระอภิธรรมในพระสุตตันตปิฎก ๒(๒-๐-๔)
(Abhidhamma in Suttanta Pitaka)

ศึกษาความหมาย ความเป็นมา พัฒนาการและการตีความเรื่องจิต เจตสิก รูป นิพพาน
บัญญัติ ชันฐ์ ชาติ อายตนะ ตามที่ปรากฏในพระสูตร

๑๐๒ ๔๒๗ พระอภิธรรมในมหายาน

๒(๒-๐-๔)

(Abhidhamma in Mahayana)

ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เช่น คัมภีร์ลัทธิอภิวาทนสูตร คัมภีร์ มัชฌิมนิกายวิภาค อธิพิลของอภิธรรมของสรวาสตีวาทต่อมหายาน รูปแบบการจัดประเภทจิต เจตสิก รูป นิพพาน สังฆตธรรม ในมหายาน โดยเปรียบเทียบกับอภิธรรมของเถรวาท

๑๐๒ ๔๒๘ จริยศาสตร์แนวพุทธ

๒(๒-๐-๔)

(Buddhist Ethics)

ศึกษาแนวคิดทางจริยศาสตร์ในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับคุณค่าแห่งพฤติกรรม เกณฑ์ตัดสินความดี ความชั่ว จุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อเป็นฐานในการอธิบายตอบปัญหาทางจริยศาสตร์และปัญหาศีลธรรม

๑๐๒ ๔๒๙ อรรถกถาพระอภิธรรม

๒(๒-๐-๔)

(Atthakatha of Abhidhamma)

ศึกษาประวัติและพัฒนาการ โครงสร้าง เนื้อหาสาระสำคัญ วิธีการอธิบาย การเผยแพร่และอิทธิพลที่มีต่อการศึกษาในประเทศไทย

๑๐๒ ๔๓๐ กัมมัฏฐานในพระอภิธรรม

๒ (๒-๐-๔)

(Buddhist Meditation in Abhidhamma)

ศึกษาความสำคัญและเนื้อหาของกัมมัฏฐานตามแนวอภิธรรมปิฎก อรรถกถาอภิธรรมฎีกาอภิธรรม วิเคราะห์ระดับจิตที่เข้าถึงสมถกรรมฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ธรรมที่เป็นเหตุให้บรรลุคุณธรรมขั้นต่าง ๆ พร้อมทั้งศึกษาบุคคลที่บรรลุคุณธรรมนั้น ๆ

๑๐๒ ๔๓๑ จิตตสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Citta - Sanghavibhaga)

ศึกษาความหมายและธรรมชาติของจิต หลักเกณฑ์ทั่วไปในการจำแนกจิตโดยย่อและโดยพิสดาร

๑๐๒ ๔๓๒ เจตสิกสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Cetasika - Sanghavibhaga)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย ลักษณะเป็นต้นของเจตสิก ๕๒ ดวง และความสัมพันธ์ระหว่างจิตและเจตสิก

๑๐๒ ๔๓๓ ปกิณณกสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Pakinnaka - Sangahavibhaga)

ศึกษาความหมายและประเภทของเวทนา เหตุ กิจ ทวาร อารมณฺ์ และวัตถุ ความสัมพันธ์ระหว่างจิตและเจตสิกที่มีต่อเวทนา เหตุ กิจ ทวาร อารมณฺ์ และวัตถุ และประโยชน์จากการศึกษาปกิณณกะ

๑๐๒ ๔๓๔ วิถีสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Vithi - Sangahavibhaga)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมายของวิถิจิต โครงสร้างและเนื้อหาของวิถิจิตและประโยชน์ของการศึกษาวิถิจิต

๑๐๒ ๔๓๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Vithimutta - Sangahavibhaga)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของวิถีมุตตสังคหะ ในเรื่องภูมิจตุกะ ปฏิสนธิจตุกะ กัมมจตุกะ และมรณุปัตติจตุกะ

๑๐๒ ๔๓๖ รูปสังคหวิภาคและนิพพาน

๒(๒-๐-๔)

(Rupa - Sangahavibhaga and Nibbana)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย โครงสร้าง องค์ประกอบและเนื้อหาของรูป ประโยชน์ของการศึกษารูป ความหมาย ประเภทและเนื้อหาของพระนิพพาน การปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพาน ประโยชน์ของการศึกษาพระนิพพาน

๑๐๒ ๔๓๗ สมุจจยสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Samuccaya - Sangahavibhaga)

ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย ความสำคัญ โครงสร้าง และเนื้อหา ตามหลักสมุจจยสังคหะ ความสัมพันธ์ระหว่างสมุจจยสังคหะแต่ละข้อโดยละเอียด

๑๐๒ ๔๓๘ ปัจจยสังคหวิภาค

๒(๒-๐-๔)

(Paccaya - Sangahavibhaga)

ศึกษาความหมายของปัจจยสังคหวิภาค ความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาปัจจยสังคหวิภาค